

УДК 336.64:338.43

JEL G32, G22, Q14, Q18

DOI <https://doi.org/10.32782/2786-8273/2026-12-22>**Устік Т.В.**

доктор економічних наук,
професор кафедри маркетингу та логістики,
Сумський національний аграрний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9967-0669>

Tetiana Ustik

Sumy National Agrarian University

Ємець В.В.

здобувач наукового ступеня доктора філософії (PhD),
Сумський національний аграрний університет
ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-6966-1700>

Vasyl Yemets

Sumy National Agrarian University

ФІНАНСОВІ РИЗИКИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ У ПЕРІОД ВІЙНИ ТА ІНСТРУМЕНТАРІЙ ЇХ ІДЕНТИФІКАЦІЇ, ОЦІНЮВАННЯ І МІНІМІЗАЦІЇ

FINANCIAL RISKS OF AGRICULTURAL ENTERPRISES DURING WARTIME AND THE TOOLKIT FOR THEIR IDENTIFICATION, ASSESSMENT, AND MITIGATION

Анотація. У статті узагальнено підходи до трактування визначення фінансових ризиків, уточнено їх зміст для аграрних підприємств у період війни та окреслено межі між ризиком і невизначеністю. Систематизовано чинники воєнного середовища, що трансформують профіль ризиків, такі як: збої логістики, волатильність цін, інфляційний тиск, курсові коливання, обмеження кредитування та зростання дебіторської прострочки. Обґрунтовано інструментарій ідентифікації, якісного й кількісного оцінювання на основі показників ліквідності, фінансової стійкості, прибутковості та боргу, а також застосування сценарного аналізу та стрес-тестування для оцінки чутливості грошових потоків. Визначено напрями мінімізації ризиків через резервування, бюджетування, управління дебіторською заборгованістю, договірні механізми, страхування, валютні рішення та використання програм державної підтримки. Підкреслено роль постійного моніторингу ризиків.

Ключові слова: фінансові ризики, аграрні підприємства, воєнний стан, ідентифікація ризиків, фінансові індикатори, сценарний аналіз, державна підтримка, хеджування.

Abstract. Introduction. Wartime conditions have intensified financial vulnerability in agriculture by combining market turbulence with operational disruption. Broken logistics and export corridors, price volatility, inflation, exchange-rate swings, energy outages and constrained lending elevate liquidity pressure and erode margins, so isolated responses are no longer sufficient. **Purpose.** The study substantiates an integrated toolkit to identify, assess and mitigate financial risks of agricultural enterprises during war, with priority on liquidity, solvency and continuity. **Methods.** A systematic and comparative review of recent research on financial risk management and enterprise resilience is complemented by analytical synthesis to refine key concepts and structure wartime risk drivers. Risk profiling is linked to indicator-based diagnostics and supported by scenario analysis and stress testing of cash flows under adverse shifts in prices, costs, exchange rates and financing availability. **Results.** Liquidity risk emerges as the central channel through which wartime shocks translate into solvency threats. Assessment is most informative when organized into blocks: liquidity and cash-flow sufficiency; capital structure and debt service capacity; profitability and margin volatility; receivables quality and concentration; and currency and inflation exposure for firms with foreign trade or indexed contracts. Scenario procedures reveal compounded effects when shocks coincide, helping to quantify expected losses and funding needs. **Conclusion.** Wartime risk management should operate as a continuous cycle: early trigger detection, threshold monitoring, scenario verification and rapid deployment of layered measures. Practical proposals include a liquidity protection protocol with a payment calendar and minimum cash buffer, stricter receivables governance with limits and buyer diversification, and a structured currency exposure policy that maps cash flows by currency and reduces mismatches through contract terms and hedging where feasible. State support instruments should be integrated into financing plans to reduce working-capital risk and stabilize operations.

Keywords: financial risks, agricultural enterprises, martial law, risk identification, financial indicators, scenario analysis, state support, hedging.

Постановка проблеми. Повномасштабна війна та запровадження воєнного стану істотно підвищили рівень фінансової незахищеності аграрних підприємств, оскільки їх неспроможність своєчасно реагувати на зміни зовнішнього середовища зумовлює зростання ризиків і появу загроз, що проявляються у погіршенні ліквідності, платоспроможності та рентабельності й можуть призводити до банкрутства. За таких умов забезпечення фінансової стійкості та фінансової безпеки аграрних суб'єктів господарювання потребує системного перегляду підходів до роботи з ризиками.

Водночас ефективно управління фінансовими ризиками передбачає чітко структурований процес, що включає ідентифікацію та аналіз ризиків, їх якісне і кількісне оцінювання, добір методів управління, а також контроль та моніторинг результатів. Проблема полягає в тому, що в умовах війни традиційні управлінські практики часто не забезпечують достатньої швидкості діагностики й адекватності реакцій на шоки, а отже виникає потреба в прикладному інструментарії, який дає змогу оперативно виявляти ключові фінансові загрози та обґрунтовувати управлінські рішення.

Критично важливим стає завдання адаптувати механізми управління ризиками до можливостей державного фінансування, оскільки воєнний період супроводжується низкою викликів для аграрного сектора, що негативно впливають на його розвиток і створюють ризики для продовольчої безпеки. Відтак, проблематика дослідження полягає у визначенні такого набору інструментів ідентифікації, оцінювання та мінімізації фінансових ризиків, який одночасно враховує воєнні обмеження та дозволяє ефективно використовувати фінансові інструменти підтримки для стабілізації діяльності аграрних підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науковій літературі проблематика забезпечення фінансової безпеки аграрних підприємств у правовому режимі воєнного стану є предметом активних наукових дискусій. Так, А. А. Васильєв і В. М. Галенко акцентують на тому, що фінансова безпека аграрних суб'єктів господарювання в умовах війни визначається здатністю підтримувати фінансову стійкість, платоспроможність і керованість фінансових потоків, а також протидіяти зовнішнім загрозам, які швидко трансформуються у фінансові ризики для безперервності діяльності [1].

Важливий напрям досліджень пов'язаний із державними інструментами фінансової підтримки аграрного сектора, які розглядаються як механізми зниження ризиків дефіциту оборотного капіталу, обмеженого доступу до кредитних ресурсів та зростання вартості фінансування. Л. О. Вдовенко систематизує ключові форми й інструменти державної підтримки в умовах воєнного стану та підкреслює їх значення для пом'якшення фінансових шоків і стабілізації діяльності аграрних підприємств [2].

Суміжні напрацювання деталізують державні заходи підтримки агровиробників у сучасних умовах. В. В. Галанець і А. В. Колодій відзначають роль державних програм як інституційного чинника фінансової стабілізації, що може зменшувати ризики ліквідності, підтримувати операційні можливості підприємств і сприяти відновленню виробничо-збутових процесів у період воєнних обмежень [3].

На рівні підприємства актуальними є дослідження, що розкривають інструменти ризик-орієнтованого

фінансового менеджменту в аграрному бізнесі, так О. В. Заярнюк і О. В. Сторожук розглядають оптимізацію фінансового менеджменту через аналіз ризиків, наголошуючи на потребі системної ідентифікації ризик-факторів, формуванні інформаційної бази для управлінських рішень і інтеграції процедур ризик-менеджменту у фінансове планування та контроль [4]. О. А. Луценко зосереджується на запобіганні фінансовій кризі сільськогосподарських підприємств, підкреслюючи значення ранньої діагностики кризових проявів, стабілізації грошових потоків і застосування комплексу фінансових заходів, спрямованих на відновлення платоспроможності та зниження ймовірності банкрутства [7].

Окремим компонентом фінансових ризиків аграрних підприємств, особливо для експортоорієнтованих виробників, є валютний ризик. Н. Prykaziuk, D. Stelmakh і I. Didenko пропонують підхід до управління валютним ризиком на зерновому ринку через послідовні етапи ідентифікації, оцінювання та добору інструментів реагування, акцентуючи на необхідності врахування курсової чутливості доходів і витрат та використання механізмів хеджування за наявності доступу до відповідних фінансових інструментів [14].

Мета статті. Метою статті є узагальнення теоретико-методологічних підходів до трактування визначення «фінансові ризики» та обґрунтування прикладного інструментарію їх ідентифікації, оцінювання й мінімізації для аграрних підприємств у період війни з урахуванням впливу воєнних факторів на ліквідність, платоспроможність, фінансову стійкість, прибутковість і структуру грошових потоків.

Методи дослідження. Дослідження ґрунтується на огляді вітчизняних і зарубіжних наукових публікацій з проблематики фінансових ризиків та фінансової безпеки підприємств у воєнний період, а також на критичному огляді й синтезі підходів до ідентифікації, оцінювання та мінімізації фінансових ризиків аграрних суб'єктів господарювання. У роботі застосовано аналітичне узагальнення висновків щодо впливу воєнних чинників на ліквідність, платоспроможність, фінансову стійкість і ризик кризових явищ у діяльності підприємств.

Використано загальнонаукові методи аналізу й синтезу для уточнення понятійного апарату визначення «фінансові ризики», розмежування ризику та невизначеності, а також для структурування джерел і видів ризиків, релевантних аграрним підприємствам у період війни.

Виклад основного матеріалу дослідження. Повномасштабна війна суттєво підвищила рівень невизначеності у функціонуванні підприємств, спричинивши падіння попиту, порушення логістики, загрози втрати майна та робочої сили, а також зростання цін на ресурси, що в сукупності трансформуються у фінансові ризики та погіршення інвестиційної привабливості [8, с. 82].

Для аграрного сектора воєнні шоки посилюються структурними проблемами ланцюгів постачання ресурсів і продовольства, ризиками фінансової кризи та енергетичними дисбалансами, що прямо впливають на собівартість, можливості збуту й здатність підприємств підтримувати ліквідність [9, с. 100].

У таких умовах питання фінансової безпеки аграрних підприємств набуває прикладного значення,

оскільки загрози воєнного стану формують додаткові канали дестабілізації доходів, витрат і розрахунків, а також підвищують вимоги до фінансового контролінгу та антикризового управління [1].

У наукових підходах фінансовий ризик зазвичай пов'язується з імовірністю небажаних фінансових наслідків і відхиленням фактичних результатів від очікуваних, а категоріальне розмежування «ризик» й «невизначеності» зосереджується на вимірюваності та можливості кількісної оцінки потенційних втрат.

Уточнення сутності фінансових ризиків доцільно здійснювати через фокус на загрозі втрати фінансових ресурсів або активів, зниженні фінансової стійкості та погіршенні здатності виконувати зобов'язання, що дозволяє ув'язати поняття з інструментами фінансового менеджменту та ризик-менеджменту підприємства [6, с. 117–118].

В умовах війни ідентифікація фінансових ризиків набуває визначального значення, оскільки саме на цьому етапі формується повний перелік загроз, що впливають на ліквідність, платоспроможність і стабільність грошових потоків аграрного підприємства. Оперативне виявлення ризик-факторів, їх джерел дозволяє запобігти трансформації локальних відхилень у системну фінансову кризу та створює основу для подальшого оцінювання й вибору управлінських рішень.

Для аграрних підприємств у сучасних умовах серед найбільш актуальних фінансових ризиків виділяють ризик неплатоспроможності, ризик зниження фінансової стійкості, інфляційний і валютний ризики, причому валютний ризик має окремі підвиди, що важливо враховувати під час вибору методів нейтралізації [10, с. 77–80].

Фактори формування фінансових ризиків доцільно поділяти на зовнішні (інфляція, стабільність валюти, доступність кредитів, процентні ставки, цінова волатильність, регуляторні зміни) та внутрішні (структура капіталу, ефективність активів, управління витратами), і в умовах війни вага цих чинників істотно зростає [8, с. 84].

Аграрний бізнес характеризується сезонністю й циклічністю грошових потоків, залежністю від зовнішніх факторів та підвищеною потребою в оборотному капіталі в періоди виробничого піку, що робить підприємство більш чутливим до шоків цін, логістики та кредитування [4, с. 40].

В умовах війни ця чутливість посилюється через розриви постачання, зростання витрат та нестабільність збутових каналів, що змінює профіль ризиків, від планового фінансового ризику до ризику антикризової ліквідності та забезпечення безперервності діяльності [7, с. 28].

Ідентифікація фінансових ризиків у системі управління має розглядатися як початкова стадія процесу ризик-менеджменту, що передбачає виявлення джерел ризику, встановлення причинно-наслідкових зв'язків і формування переліку ризиків для подальшого аналізу та реагування [11, с. 295].

З огляду на воєнні виклики, практичний інструментарій ідентифікації доцільно доповнювати «контуром безперервності» – експрес-оцінкою критичних фінансових вузлів (ліквідність, розрахунки з контрагентами, доступ до фінансування, валютна позиція, логістичні витрати) та фіксацією тригерів ризику (зупинка ек-

порту, блокування маршрутів, різкі курсові коливання) [9, с. 102].

Для підприємств, які мають валютні надходження/витрати або контракти з прив'язкою до іноземної валюти, якісна ідентифікація валютного ризику має бути формалізована, тобто визначення типу валютного ризику, аналіз умов контрактів і впливу курсових змін на доходи та витрати, після чого логічно переходити до кількісної оцінки через розрахунок чистої валютної позиції [14, с. 99].

У контексті державної політики аграрні підприємства мають ідентифікувати також ризик доступу до державної підтримки, а отже ідповідність критеріям програм, ризик затримок фінансування, обмеження за видами діяльності й потребу в підтверджувальних документах, що прямо впливає на фінансове планування [2].

Після ідентифікації ключових загроз критично важливо кількісно й якісно оцінити їх вплив на фінансовий стан підприємства, щоб перейти від опису проблеми до вимірюваних управлінських параметрів. Використання системи фінансових індикаторів дає змогу об'єктивізувати ризики, визначити їх інтенсивність і динаміку, а також встановити пріоритети реагування з урахуванням сезонності агровиробництва та воєнної волатильності зовнішнього середовища.

Якісне оцінювання доцільно будувати як експертне ранжування ризиків за ймовірністю та масштабом наслідків з урахуванням специфіки підприємства, структури контрактів, сезонного календаря робіт і обмежень воєнного середовища [11, с. 297].

Окремим завданням якісного етапу є ідентифікація «вузьких місць» фінансового циклу: ризиків затримки оплат, непередбачених витрат, дефіциту оборотних коштів, що може швидко трансформуватися у кризу ліквідності та платоспроможності [7, с. 29].

Кількісне оцінювання базується на фінансових коефіцієнтах, що дозволяють діагностувати вплив ризиків на результативність і стійкість, а також пов'язати ризикові події з конкретними зонами фінансової звітності: ліквідність, заборгованість, прибутковість, валютна чутливість, тощо [5, с. 58].

Система ключових фінансових індикаторів, що дозволяє комплексно оцінювати рівень фінансових ризиків аграрного підприємства в умовах війни, своєчасно виявляти негативні тенденції у ліквідності, фінансовій стійкості, прибутковості та розрахунках із контрагентами, а також пов'язувати отримані сигнали з пріоритетними управлінськими діями для зниження потенційних втрат і підтримання безперервності діяльності узагальнена в таблиці 1.

У воєнний період доцільно застосовувати сценарний підхід (оптимістичний/базовий/песимістичний) із перевіркою чутливості ключових показників (прибутковість, оборотний капітал, борг, ліквідність) до змін ризик-факторів, що дозволяє оцінити діапазон можливих втрат і потребу в фінансуванні. Перевага сценарного аналізу полягає у формуванні інформації про тенденції очікуваної фінансової стійкості та обґрунтуванні вибору фінансової стратегії залежно від рівня ризику, з акцентом на оцінюванні очікуваних втрат на основі грошових потоків [13, с. 221].

Комплексна оцінка фінансових ризиків передбачає поєднання якісного ранжування ризиків із кількісними

Таблиця 1

Система індикаторів для оцінювання фінансових ризиків аграрного підприємства в умовах війни

Група ризику	Об'єкт діагностики	Індикатори	Інтерпретація	Управлінська реакція
Ліквідності та платоспроможності	Здатність покривати поточні зобов'язання	Поточна ліквідність; операційний грошовий потік; покриття відсотків	Зниження ліквідності; дефіцит ОГП; погіршення покриття	Платіжний календар; контроль касового розриву резерв ліквідності; перегляд графіків платежів
Фінансової стійкості	Структура капіталу й боргове навантаження	Частка власного капіталу; ЕВІТДА; коефіцієнт автономії	Зростання боргового навантаження; зниження автономії	Реструктуризація; оптимізація капіталу; обмеження інвестиційних програм
Прибутковості	Маржинальність і фінансовий результат	Валовий прибуток; рентабельність активів та капіталу	Зниження прибутку через витрати, логістику та цінової політики	Бюджетування витрат; переоцінка ціноутворення; управління продукт-портфелем
Дебіторської заборгованості	Якість розрахунків з покупцями	Частка простроченої дебіторської заборгованості; резерв сумнівних боргів	Зростання прострочення та концентрації на 1–2 дебіторах	Кредитна політика; ліміти; факторинг та переуступка; аванси
Валютної та інфляційної чутливості	Вплив валютного курсу та інфляції на фінрезультат	Чиста валютна позиція; частка витрат у валюті; «курсова» чутливість прибутку	Негативна валютна позиція; висока доларизація витрат	Хеджування; валютні умови контрактів; форварди/опіони (за доступності)

Джерело: побудовано автором

індикаторами та сценарними розрахунками, щоб сформувати інтегровану карту ризиків і визначити пріоритети управлінських інтервенцій у фінансовій стратегії підприємства [11, с. 298].

Мінімізація фінансових ризиків у воєнний період передбачає перехід від діагностики до впровадження комплексу заходів, спрямованих на зниження ймовірності ризикових подій та обмеження масштабу можливих фінансових втрат. У практичному вимірі це означає поєднання внутрішніх антикризових механізмів підприємства з ринковими інструментами та можливостями державної підтримки, що дозволяє підсилити стійкість бізнес-моделі, стабілізувати грошові потоки й забезпечити безперервність операційної діяльності.

Внутрішній контур мінімізації доцільно будувати на резервуванні, бюджетуванні та фінансовому контролі, управлінні ліквідністю, оптимізації структури капіталу й регламентації кредитної політики щодо дебіторів, що знижує ризик неплатоспроможності та втрати фінансової стійкості [11, с. 300].

Антикризова логіка запобігання фінансовій кризі передбачає раннє виявлення симптомів погіршення платоспроможності та реалізацію комплексу заходів зі стабілізації грошових потоків, зокрема через дисципліну витрат і пріоритетність платежів [7, с. 29].

Для інфляційного ризику як базову логіку нейтралізації доцільно використовувати включення інфляційної складової в цінові й фінансові розрахунки, а також застосовувати рішення, що зменшують втрати від знецінення доходів і активів [10, с. 83].

Валютний ризик є більш релевантним для підприємств із зовнішньоекономічними операціями або валютно-індексованими контрактами, при цьому його вплив може бути відображений у примітках до фінансової звітності, а управлінські рішення мають враховувати чутливість прибутку до курсових змін [8, с. 83–84].

Застосування валютних форвардних та опціонних контрактів доцільно використовувати як інструмент хеджування валютних коливань з урахуванням сцена-

ріїв економічного розвитку, а ключовим завершальним етапом є контроль ефективності обраних методів для постійного коригування під динамічне валютне середовище [14, с. 103–104].

Разом із тим, в українських умовах вибір методів управління валютними ризиками обмежується доступом до інструментів хеджування та недостатнім досвідом малих і середніх компаній, що підвищує важливість фінансової грамотності та розвитку ринкової інфраструктури [14, с. 103].

Державна фінансова підтримка аграрного сектора в умовах воєнного стану розглядається як інструмент нівелювання негативних тенденцій, із фокусом на доступі до кредитів, зниженні вартості ресурсів та підтримці експортного потенціалу, що прямо впливає на ризики ліквідності й платоспроможності підприємств [2].

Державні заходи підтримки агровиробників у сучасних умовах мають значення як «буфер» фінансових шоків і можуть зменшувати ризики, пов'язані з доступом до обігового капіталу та відновленням операційної діяльності [3, с. 46].

Управління фінансовими ризиками є критично важливим для забезпечення ліквідності та платоспроможності підприємства, що дозволяє своєчасно виконувати зобов'язання та уникати касових розривів. Системний підхід до ризик-менеджменту сприяє попередженню фінансових криз і банкрутства завдяки ранній ідентифікації загроз та оперативній корекції планів. Крім того, це дозволяє мінімізувати втрати від макроекономічних коливань (інфляції, валютних курсів, процентних ставок) та операційних проблем (збоїв у постачанні).

Процес управління фінансовими ризиками – це послідовність взаємопов'язаних дій, таких як: виявлення ризиків, оцінювання ймовірності їх настання та ступеня небезпеки, а також своєчасне реагування шляхом вибору відповідних методів впливу. До ключових способів реагування відноситься уникнення ризику через відмову від дій із надмірною невизначеністю, послаблення ризику через зменшення ймовірності події або скорочення

втрата, передачу ризику через страхування у випадках, коли зниження ризику є неможливим або надто дорогим, а також прийняття ризику, коли події є неминучими (зокрема війна) і підприємство зосереджується на корекції фінансових планів для мінімізації можливих збитків. Управління ризиками вимагає поєднання превентивних заходів із гнучким фінансовим плануванням та адаптацією бюджетів до потенційних негативних сценаріїв [12, с. 312–313].

Висновки. У період війни фінансові ризики аграрних підприємств посилюються через одночасну дію ринкових шоків, розривів логістики, зростання виробничих і транзакційних витрат та підвищення невизначеності щодо збуту й розрахунків. У результаті зростає частота касових розривів, ускладнюється планування грошових потоків, знижується прогнозованість маржинальності та зростає вразливість до затримок платежів з боку контрагентів. Це обумовлює необхідність розширеного інструментарію ідентифікації ризиків, який має фіксувати не лише традиційні фінансові загрози, а й воєнно-обумовлені тригери та «вузькі місця» фінансового циклу підприємства.

Ефективна система оцінювання фінансових ризиків має поєднувати якісне ранжування за ймовірністю та наслідками з кількісним аналізом через систему фінансових індикаторів і параметрів грошових потоків. Прак-

тична цінність такого підходу полягає у можливості оперативно визначати критичні зони ризику, оцінювати потенційні втрати, обґрунтовувати потребу в ліквідності та коригувати фінансові рішення щодо структури капіталу, боргового навантаження і кредитної політики. Додатковою перевагою є застосування сценарного моделювання та стрес-тестування, що дозволяє перевірити стійкість підприємства до змін ключових факторів і сформулювати допустимі «межі ризику» для управлінських рішень.

Мінімізація фінансових ризиків у воєнний період повинна спиратися на комбінування внутрішніх антикризових механізмів і зовнішніх інструментів. На рівні підприємства пріоритетами є бюджетування та контролінг витрат, управління ліквідністю й платіжною дисципліною, формування резервів, посилення роботи з дебіторською заборгованістю та перегляд умов розрахунків. На ринку доцільними є договірні механізми зниження невизначеності, страхування та рішення щодо валютної чутливості залежно від структури доходів і витрат. Водночас державні програми фінансової підтримки мають розглядатися як елемент зниження ризиків ліквідності й доступу до фінансування, що підсилює антикризову спроможність аграрних підприємств і підтримує їх операційну безперервність.

Бібліографічний список:

1. Васильєв А. А., Галенко В. М. Фінансова безпека аграрних підприємств України в умовах правового режиму воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 45. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-45-63>
2. Вдовенко Л. О. Інструменти державної фінансової підтримки аграрного сектора в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 44. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-82>
3. Галанець В. В., Колодій А. В. Державні заходи фінансової підтримки вітчизняних агровиробників в сучасних умовах. *Причорноморські економічні студії*. 2022. Вип. 74. С. 44–49. DOI: <https://doi.org/10.32843/bses.74-7>
4. Заярнюк О. В., Сторожук О. В. Оптимізація фінансового менеджменту в аграрному бізнесі: аналіз ризиків. *Причорноморські економічні студії*. 2023. Вип. 82. С. 38–44. DOI: <https://doi.org/10.32782/bses.82-6>
5. Згадова Н. С., Кравченко Ю. І., Ткачук О. М. Діагностика впливу фінансових ризиків на результати діяльності підприємств харчової промисловості. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2025. Т. 10. № 1. С. 55–60. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2025-1-9>
6. Кириленко О. І. Оптимізація визначення категорії «фінансові ризики». *Молодий вчений*. 2024. № 1 (125). С. 114–120. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2024-1-125-23>
7. Луценко О. А. Запобігання фінансовій кризі сільськогосподарських підприємств України. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2024. Т. 35 (74). № 4. С. 27–31. DOI: <https://doi.org/10.32782/2523-4803/74-4-5>
8. Макалюк І. В., Лайкова А. О. Фінансові ризики вітчизняних підприємств в умовах війни. *Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи* : зб. тез доп. V Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 25 квіт. 2024 р.). Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2024. С. 83–84. ISBN 978-966-990-119-4.
9. Патицька Х. О. Ризики розвитку економіки України в умовах війни: вплив на сільськогосподарський сектор. *Бізнес Інформ*. 2023. № 4. С. 98–104. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-4-98-104>
10. Петренко О. П., Зюзіна А. Ю. Фінансові ризики в діяльності аграрних підприємств. *Economic Bulletin of the Black Sea Littoral*. 2022. Issue 3. С. 77–86.
11. Томашук І. В., Томашук І. О. Управління фінансовими ризиками підприємства як складова забезпечення сталого функціонування суб'єкта економіки. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 39. С. 294–304. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-64>
12. Янковська Л. А., Семчук Ж. В., Шевчук Я. В., Антонюк Н. А., Нагірна О. В. Управління фінансовими ризиками підприємств в умовах війни. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична*. 2023. Вип. 37. С. 307–314. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.8092535>
13. Kostyrko L., Solomatina T., Kostyrko R., Zaitseva L., Chernodubova E. Financial strategy of agricultural enterprises in conditions of uncertainty: methods, assessment, audit. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*. 2024. Vol. 5 (58). P. 207–224. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcapter.5.58.2024.4586>
14. Prykaziuk N., Stelmakh D., Didenko I. Currency risk management in the grain market: the case of Ukraine. *Економіка*. 2025. № 1 (226). P. 97–105. DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2667.2025/226-1/12>

References:

1. Vasyliiev A. A., Halenko V. M. (2022). Finansova bezpeka ahrarykh pidpriemstv Ukrainy v umovakh pravovoho rezhymu voiennoho stanu [Financial security of agricultural enterprises of Ukraine under the legal regime of martial law]. *Економіка та суспільство – Economy and Society*, issue 45. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-45-63>

2. Vdovenko L. O. (2022). Instrumenty derzhavnoi finansovoi pidtrymky aharnoho sektora v umovakh voiennoho stanu [Tools of state financial support for the agricultural sector under martial law]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, issue 44. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-82>.
3. Halanets V. V., Kolodii A. V. (2022). Derzhavni zakhody finansovoi pidtrymky vitchyznianskykh ahrovyrobnykiv v suchasnykh umovakh [State measures of financial support for domestic agricultural producers in modern conditions]. *Prychornomorski ekonomichni studii – Black Sea Economic Studies*, issue 74, pp. 44–49. DOI: <https://doi.org/10.32843/bses.74-7>
4. Zaiarniuk O. V., Storozhuk O. V. (2023). Optyimizatsiia finansovoho menedzhmentu v aharnomu biznesi: analiz ryzykiv [Optimization of financial management in agribusiness: risk analysis]. *Prychornomorski ekonomichni studii – Black Sea Economic Studies*, issue 82, pp. 38–44. DOI: <https://doi.org/10.32782/bses.82-6>
5. Zghadova N. S., Kravchenko Yu. I., Tkachuk O. M. (2025). Diahnostyka vplyvu finansovykh ryzykiv na rezultaty diialnosti pidpriemstv kharchovoi promyslovosti [Diagnostics of the impact of financial risks on the performance results of food industry enterprises]. *Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky ta tekhniky – Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*, vol. 10(1), pp. 55–60. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2025-1-9>
6. Kyrylenko O. I. (2024). Optyimizatsiia vyznachennia katehorii “finansovi ryzyky” [Optimizing the definition of the category “financial risks”]. *Molodyi vchenyi – Young Scientist*, no. 1(125), pp. 114–120. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2024-1-125-23>
7. Lutsenko O. A. (2024). Zapobihannia finansovii kryzi silskohospodarskykh pidpriemstv Ukrainy [Preventing the financial crisis of agricultural enterprises of Ukraine]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Seriya: Ekonomika i upravlinnia – Scientific Notes of TNU named after V. I. Vernadskyi. Series: Economics and Management*, vol. 35(74), no. 4, pp. 27–31. DOI: <https://doi.org/10.32782/2523-4803/74-4-5>
8. Makaliuk I. V., Laikova A. O. (2024). Finansovi ryzyky vitchyznianskykh pidpriemstv v umovakh viiny [Financial risks of domestic enterprises under wartime conditions]. *Biznes, innovatsii, menedzhment: problemy ta perspektyvy: zbirnyk tez dop. V Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii (m. Kyiv, 25 kvitnia 2024 r.) – Business, innovations, management: problems and prospects: proceedings of the 5th International scientific and practical conference (Kyiv, April 25, 2024)*. Kyiv: KPI im. Ihoria Sikorskoho, Vyd-vo “Politekhnik”, pp. 83–84. ISBN 978-966-990-119-4.
9. Patytska Kh. O. (2023). Ryzyky rozvytku ekonomiky Ukrainy v umovakh viiny: vplyv na silskohospodarskyi sektor [Risks of Ukraine’s economic development under wartime conditions: impact on the agricultural sector]. *Biznes Inform – Business Inform*, no. 4, pp. 98–104. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-4-98-104>
10. Petrenko O. P., Ziuzina A. Yu. (2022). Finansovi ryzyky v diialnosti aharnykh pidpriemstv [Financial risks in the activities of agricultural enterprises]. *Economic Bulletin of the Black Sea Littoral*, issue 3, pp. 77–86.
11. Tomashuk I. V., Tomashuk I. O. (2022). Upravlinnia finansovymy ryzykamy pidpriemstva yak skladova zabezpechennia staloho funktsionuvannia subiekta ekonomiky [Enterprise financial risk management as a component of ensuring the sustainable functioning of an economic entity]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, issue 39, pp. 294–304. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-64>
12. Yankovska L. A., Semchuk Zh. V., Shevchuk Ya. V., Antoniuk N. A., Nahirna O. V. (2023). Upravlinnia finansovymy ryzykamy pidpriemstv v umovakh viiny [Financial risk management of enterprises under wartime conditions]. *Naukovi zapysky Lvivskoho universytetu biznesu ta prava. Seriya ekonomichna. Seriya yurydychna – Scientific Notes of Lviv University of Business and Law. Economic Series. Legal Series*, issue 37, pp. 307–314. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.8092535>
13. Kostyrko L., Solomatina T., Kostyrko R., Zaitseva L., Chernodubova E. (2024). Financial strategy of agricultural enterprises in conditions of uncertainty: methods, assessment, audit. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*, vol. 5(58), pp. 207–224. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptive.5.58.2024.4586>
14. Prykaziuk N., Stelmakh D., Didenko I. (2025). Currency risk management in the grain market: the case of Ukraine. *Ekonomika – Economics*, no. 1(226), pp. 97–105. DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2667.2025/226-1/12>

Дата надходження статті: 10.01.2026

Дата прийняття статті: 07.02.2026

Дата публікації статті: 02.03.2026